

УДК 911.3(477.82):[373:069

Валентина Володимирівна Бенедюк – к. пед. н., доцент кафедри економічної та соціальної географії Волинського національного університету імені Лесі Українки, м. Луцьк
Роман Євгенович Качаровський – магістр географії, інженер II категорії навчальної лабораторії краєзнавчих атласів кафедри фізичної географії Волинського національного університету імені Лесі Українки, м. Луцьк
Олена Володимирівна Антипюк – інженер II категорії навчальної лабораторії краєзнавчих атласів кафедри фізичної географії Волинського національного університету імені Лесі Українки, м. Луцьк

ШКІЛЬНІ МУЗЕЇ КОВЕЛЬСЬКОГО РАЙОНУ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЯК ОБ'ЄКТИ КРАЄЗНАВСТВА

Анотація. Акцент публікації зроблено на визначенні основних правових нормативних документів, що регулюють процес утворення, функціонування і ліквідації шкільних музеїв. Окреслено їх головні завдання, зокрема як краєзнавчих об'єктів, виокремлено окремі типи шкільних музеїв, що створені на території району. Деталізовано геопросторове розміщення шкільних музеїв в розрізі територіальних громад. Виокремлено проблемні моменти функціонування закладів та запропоновано шляхи їх вирішення.

Ключові слова: музеї, шкільні музеї, територіальні громади, Ковельський район, Волинська область.

В. В. Бенедюк, Р. Е. Качаровський, Е. В. Антипюк

ШКОЛЬНЫЕ МУЗЕИ КОВЕЛЬСКОГО РАЙОНА ВОЛЫНСКОЙ ОБЛАСТИ КАК ОБЪЕКТЫ КРАЕВЕДЕНИЯ

Аннотация. Акцент публикации сделан в определении основных правовых нормативных документов, регулирующих процесс создания и функционирования школьных музеев. Определены их главные задачи, в частности как краеведческих объектов, выделены отдельные типы школьных музеев, созданных на территории района. Детализировано геопространственное размещения школьных музеев в разрезе территориальных общин. Выделены проблемные моменты функционирования учреждений и предложены пути их решения.

Ключевые слова: музеи, школьные музеи, территориальные общины, Ковельский район, Волынская область.

V. Benedyuk, R. Kacharovskiy, O. Antipiuk

SCHOOL MUSEUMS OF KOVEL DISTRICT OF VOLYN REGION AS OBJECTS OF LOCAL HISTORY

Abstract. *The emphasis of the publication is on the definition of the main legal regulations governing the formation, operation and liquidation of school museums. Their main tasks are outlined, in particular as local lore objects, certain types of school museums created in the district are singled out. The geospatial location of school museums in terms of territorial communities is detailed. The problematic moments of functioning of establishments are singled out and the ways of their decision are offered.*

Key words: *museums, school museums, territorial communities, Kovel district, Volyn region.*

Законодавство України, а саме Закони України «Про освіту» [6], визначає типізацію навчальних закладів, що забезпечують ефективно здійснення навчального процесу та надання якісних освітніх послуг. Нормами Закону України «Про повну загальну середню освіту» [7] визначено, що до загальноосвітніх закладів належать початкові школи, гімназії, ліцеї, а також – спеціальні школи та навчально-реабілітаційні центри.

Заклад освіти – це навчальний комплекс, що складається із класних кімнат, лабораторій, музеїв, майстерень, спортзалів, майданчиків та інших спеціалізованих приміщень, що забезпечують повноту, цілеспрямованість та якість навчального процесу з метою отримання всебічного розвитку, навчання, виховання, виявлення обдарувань, соціалізації особистості [7].

Питанням діяльності шкільних музеїв та організації краєзнавчої роботи у закладах освіти присвятили свої творчі доробки С. Войчик, Л. Гайда, Л. Грабинська, М. Костриця, І. Личак, Н. Мінакова, І. Прус, Я. Треф'як [10]. Музейна діяльність у закладах освіти Волині є одним із ключових аспектів у наукових дослідженнях Г. Бондаренка, О. Вернидубова, Л. Грабинської, Г. Гуртового, В. Камінської, А. Силюка, Л. Толстіхіна, Л. Хмелярської.

Просторову організацію мережі шкільних музеїв Волині вивчали Т. Павловська, М. Чабанчук [10]. Аспекти функціонування їх як об'єктів пізнавального туризму в межах адміністративних одиниць розробляли І. Єрко, Н. Чир, З. Карпюк, Р. Качаровський, О. Антипюк [3, 4, 8].

Метою дослідження є вивчення геопросторової організації мережі шкільних музеїв Ковельського району Волині, визначення особливостей їх діяльності як краєзнавчих об'єктів краю, виокремлення проблемних моментів функціонування та встановлення шляхів їх подолання. Для досягнення мети вирішувались такі завдання: опрацювати нормативно-правову базу та інформаційні ресурси, що визначають умови утворення та функціонування шкільних музеїв; визначити основні завдання шкільних музеїв у галузі краєзнавства; ознайомитися з геопросторовою диференціацією шкільних музеїв у Ковельському районі в розрізі територіальних громад; окреслити роль шкільних музеїв в краєзнавчій діяльності Волині. Вивчення особливостей формування, функціонування і геопросторового розміщення шкільних музеїв та їх роль, як краєзнавчих об'єктів, є досить актуальним.

Шкільні музеї у своїй діяльності керуються Наказом Міністерства освіти і науки України від 22.10.2014 р. № 1195 «Про затвердження положень про музеї при дошкільних, загальноосвітніх, позашкільних та професійно-технічних навчальних закладах» [9]. Вони перебувають у сфері управління Міністерства освіти і науки України, поєднують культурно-освітні, науково-дослідні та краєзнавчі функції. Серед краєзнавчо-пошукових завдань, що визначені у документі, важливими для формування компетентної особистості є: 1) розвиток творчих інтересів до пошукової краєзнавчої, науково-дослідницької, художньо-естетичної та природоохоронної роботи; 2) вивчення, охорона і пропаганда пам'яток історії, культури і природи рідного краю; 3) проведення культурно-освітньої роботи серед учнівської молоді та інших верств населення. На практиці шкільні музеї у роботі застосовують різноманітні форми використання музейної експозиції і фондів матеріалів,

що у поєднанні із загальною спрямованістю музею створює потужну інформаційну картину для всебічного розвитку особистості.

З 2020 року для реформування адміністративного устрою характерним є процес укрупнення районів. Зокрема, після прийняття постанови Верховної ради України від 17. 07. 2020 р. «Про утворення та ліквідацію районів» [11] на території Волині замість 16 районів створено лише чотири: Володимир-Волинський, Камінь-Каширський, Ковельський та Луцький [1, 2].

До складу Ковельського району, утвореного 17 липня 2020 р., входить 23 територіальні громади: Велимченська, Велицька, Вишнівська, Голобська, Головненська, Дубечненська, Дубівська, Заболоттівська, Забродівська, Ковельська, Колодяжненська, Луківська, Люблинецька, Любомльська, Поворська, Ратнівська, Рівненська, Самарівська, Сереховичівська, Смідинська, Старовижівська, Турійська, Шацька. Площа району становить 7 708,7 км². Населення на 01.01.2021 р. – 269 595 осіб. Густота населення – 35,0 ос/км². Центром громади є м. Ковель [1, 2, 13].

У Ковельському районі функціонують такі шкільні музеї (табл. 1).

Таблиця 1

Шкільні музеї Ковельського району Волинської області

[1–4; 9, 10, 12, 13]

Громада	Населений пункт	Музей
Вишнівська	с. Машів	Історичний
	с. Мосир	Галузевий
	с. Олеськ	Історичний
	с. Радешів	Історичний
	с. Штунь	Історичний
Голобська	сmt Голоби	Історії села
Головненська	сmt Головне	Мистецький
	с. Гупали	Краєзнавчий

Заболоттівська	с. Тур	Історії села
Забродівська	с. Заброди	Історії села
	с. Замшани	Історії села
Дубечненська	с. Дубечне	Історичний
	с. Кримне	Історичний
	с. Рокита	Етнографічний
	с. Текля	Етнографічний
	с. Яревище	Етнографічний
Дубівська	с. Дубове	Історії села
	с. Секунь	Етнографічний
Ковельська	м. Ковель	Сім історичних, літературний, Краєзнавчий та галузевий
Луківська	сmt Луків	Військово-історичний музей «Пам'ять» Луківської ЗОШ І-ІІІ ст.
	с. Новосілки	Історії села
Любомльська	м. Любомль	Три історичні
	с. Куснища	Етнографічний
Поворська	с. Озерне	Етнографічний
	с. Поворськ	Історичний музеї при ЗОШ І-ІІІ ст.
Рівненська	с. Гуща	кімната-музей партизанської слави
	с. Забужжя	етнографічна кімната-музей
Самарівська	с. Самари	кімната-музей бойової слави
Сереховичівська	с. Мильці	Етнографічний
Смідинська	с. Смідин	етнографічний
Старовижівська	сmt. Стара Вижівка	Два історичних та етнографічний
Турійська	с. Купичів	Два історичних та мистецький
	с. Мокрець	Історії села

	с. Соловичі	Історії села
	сmt. Турійськ	Воїнів-афганців Турійської ЗОШ I-III ст.
Шацька	сmt Шацьк	Прикордонна кімната-музей ЗОШ
	с. Піща	Історичний
	с. Світязь	Краєзнавчий

Проведені дослідження свідчать, що у територіальних громадах Ковельського району налічується 53 шкільні музеї, що розміщені у 18 громадах. Загалом 78 % територіальних громад охоплено музейною діяльністю. Більшість громад має по одному-два музеї та є рекордсменами по їх кількості, серед них: Ковельська, де функціонує 10 музеїв, Турійська – 6, Вишнівська – 5, Дубечненська – 5, Любомльська – 4, Шацька – 3.

Шкільні музеї за профілями розподілені таким чином: історичні – тридцять п'ять (66,0 %) (широкого історичного профілю – 21, військово-історичні – 5, історії села чи навчального закладу – 9), краєзнавчі – три (5,6 %), літературний – один (1,9 %), мистецькі – два (3,8 %) , етнографічні – десять (18,9 %), галузеві – два (3,8 %).

У ході дослідження встановлено, що більша частина шкільних музеїв (за видом діяльності) належить до історичних (широкого історичного профілю, історії села чи навчального закладу) та етнографічних. Водночас високу освітню значимість мають шкільні краєзнавчі музеї у м. Ковелі (Ковельська громада), у сmt Головне (Головненська громада), у с. Світязь (Шацька громада). Ефективність навально-виховної роботи забезпечують також такі шкільні музеї: літературний у м. Ковель (Ковельська громада); мистецькі у сmt Головне (Головненська громада) та у с. Купичів (Турійська громада); галузеві у м. Ковель (Ковельська громада) та у с. Мосир (Вишнівська громада). Широко представлені шкільні музеї військово-історичного спрямування: військово-історичний музей «Пам'ять» у сmt Луків (Луківська громада), кімната-музей партизанської слави у с. Гуща

(Рівненська громада), кімната-музей бойової слави у с. Самари (Самарівська громада), воїнів-афганців у смт Турійськ (Турійська громада), прикордонна кімната-музей у смт Шацьк (Шацька громада).

Шкільні музеї мають необхідну фондову і матеріально-технічну базу, відповідне кадрове забезпечення висококваліфікованими спеціалістами-практиками. Це дає можливість істотно удосконалити навчально-виховний процес у закладах освіти. Одним з актуальних напрямків відповідної роботи є національно-патріотичне виховання особистості.

Діяльність музеїв створює можливості для організації та проведення краєзнавчої та науково-дослідної роботи у населеному пункті та загалом у громаді. Організація екскурсій у відповідні музеї дає змогу сформувати уявлення про особливості кожної громади, про природний, історико-культурний та соціально-економічний потенціал відповідних територій. Зокрема, музеї історичного профілю роблять акцент на вивченні матеріалів про історію створення населеного пункту, процес його еволюції та реформування, вагомі історичні постаті громади і важливі події у її житті, у тому числі й військові. Наявні експозиції етнографічних музеїв сприяють художньо-естетичному вихованню учнів, студентів та туристів. Вони ґрунтуються на дослідженнях народних художніх промислів та ремесел, автентики, фольклору, традицій та обрядових дійств тощо. Літературний музей сприяє детальному вивченню творчої спадщини письменників, поетів, публіцистів. Природничі музеї забезпечують поглиблене вивчення природи, зокрема тваринного та рослинного світу, сприяють формуванню знань про взаємозв'язок людини і природи, про пошук шляхів вирішення екологічних проблем громад. Краєзнавчі музеї поєднують різні напрями діяльності (охарактеризовані вище).

Водночас шкільні музеї мають досить широкий спектр проблемних питань. Серед них: ремонт наявних музейних приміщень; забезпечення нових більш просторих залів з метою розширення експозицій чи структуризації їх

по тематиці; збагачення експозиції шкільних музеїв (забезпечивши збереження фондів), ширше залучення до пошукової роботи учнівської молоді та місцевого населення; проведення періодичних тематичних виставок, що відображають визначні події у житті громади, краю, держави; забезпечення виокремлення музею як окремої структурної одиниці загальноосвітнього закладу з відповідним штатом працівників; розширення інформаційної бази музеїв за рахунок спеціалізованих видань; створення сайтів з відображенням інформації про діяльність музеїв; посилення рекламно-інформаційної роботи, що ґрунтується на відображенні проведених навчально-виховних, наукових та інших заходів на базі музеїв; ширше залучення учнівської молоді до проведення інформаційних екскурсій та до наукової роботи; ширше використання наявних матеріалів та фондів у навчальному процесі; створення 3D турів на основі вивчення експозиції музею та відображення таких матеріалів на сайті.

Висновки. Шкільні музеї сприяють поглибленому вивченню природних, історико-культурних, соціально-економічних особливостей території громад. Їх діяльність забезпечує співпрацю закладів освіти та інших місцевих установ; сприяє зростанню ефективності навчально-виховного процесу, стимулює учнів до досліджень рідного краю, забезпечує розвиток патріотичних почуттів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Головне управління статистики у Волинській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lutsk.ukrstat.gov.ua>.
2. Децентралізація влади [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://decentralization.gov.ua/region/item>.
3. Єрко І. В., Качаровський Р. Є., Чир Н. В., Антипюк О. В. Шкільні музеї як потенційні об'єкти пізнавального туризму (на прикладі Іваничівського району Волинської області) / Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку: матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (18 вересня 2019 року) : зб. наук. праць. – Переяслав-Хмельницький, 2019. – Вип. 53. С. 29-31.
4. Єрко І., Качаровський Р., Антипюк О., Чир Н. Шкільні музеї Турійського району Волинської області як складова пізнавального туризму / Суспільно-

географічні чинники розвитку регіонів: матеріали IV Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конференції (м. Луцьк, 9 – 10 квітня 2020 р.) / за ред. Ю. М. Барського, С. О. Пугача. – Луцьк, 2020. – С. 93-95.

5. Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 05.02.2015 р. № 157-VIII // Відомості ВР України. – 2015. – № 13. – 91 с.

6. Закон України «Про освіту» від 05 вересня 2017 року № 2145-VIII // [Електронний ресурс]: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

7. Закон України «Про повну загальну середню освіту» від 16 січня 2020 року № 463-IX // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>

8. Качаровський Р. Є., Чир Н. В., Єрко І. В., Карпюк З. К., Антипюк О. В. Шкільні музеї об'єднаних територіальних громад Волинської області як об'єкти пізнавального туризму / Розвиток мистецьких осередків як засіб збереження етнокультури Гуцульщини : матеріали науково-практичної конференції у рамках проведення Міжнародного мистецького форуму «Барви Карпат» (с. Яворів, Косівський район, Івано-Франківська область, 20 вересня 2019 року). – Косів : ПП «Писаний камінь», 2019. – С. 76-81.

9. Наказ Міністерства науки і освіти України від 22.10.2014 р. № 1195 «Про затвердження положень про музеї при дошкільних, загальноосвітніх, позашкільних та професійно-технічних навчальних закладах, які перебувають у сфері управління Міністерства освіти і науки України» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1415-14#Text>

10. Павловська Т. С., Чабанчук М. А. Музеї при загальноосвітніх навчальних закладах Волинської області: хронологічний та географічний аспекти / Географія та туризм Geography and tourism : наук. зб. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Київ, 2015. – Вип. 34. – С. 200 – 213.

11. Постанова Верховної ради України від 17 липня .2020 р. № № 807-IX «Про утворення та ліквідацію районів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/807-20#Text>

12. Черчик Л. М., Міщенко О. В., Єрко І. В. Туристично-рекреаційний комплекс Волинської області: передумови розвитку : монографія. Ч. 1. – Луцьк : Східноєвр. нац. ун-ту імені Лесі Українки, 2014. – 128 с.

13. Чижевська Л. Т., Дацюк В. О., Поторась О. В. Туристсько-рекреаційні ресурси Ковельського району Волинської області / Науковий вісник Східноєвр. нац. ун-ту імені Лесі Українки. – Луцьк, 2020. – № 5(409) : Серія : Географічні науки. – С. 126 – 132.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМ. Г.С. СКОВОРОДИ
КАФЕДРА ГЕОГРАФІЇ І МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ГЕОГРАФІЇ
ОБЛАСНИЙ КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД "ХАРКІВСЬКИЙ ОРГАНІЗАЦІЙНО-
МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ТУРИЗМУ"**

ГЕОГРАФІЯ ТА ТУРИЗМ

**Матеріали ІV Всеукраїнської
науково-практичної Інтернет-конференції
Харківського національного педагогічного університету
ім. Г.С. Сковороди
(26 лютого 2021 р., м. Харків)**

**Харків
2021**

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди
Кафедра географії і методики викладання географії
Обласний комунальний заклад Харківський організаційно-
методичний центр туризму"**

ГЕОГРАФІЯ ТА ТУРИЗМ

**Матеріали ІV Всеукраїнської
науково-практичної Інтернет-конференції
Харківського національного педагогічного університету
ім. Г.С. Сковороди
(26 лютого 2021 р., м. Харків)**

**Харків
2021**

УДК: 338.48:911: 322: 314.1: 37:502:551:63: 504:379.852

Редакційна колегія:

А.В. Губа – д.пед.н, професор кафедри суспільно-правових дисциплін і менеджменту освіти Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди;

Лоцман П.І. – к.г.н, доцент кафедри географії та методики викладання географії Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди;

В.В. Піткевич – к.і.н, доцент, завідувач кафедри географії та методики викладання географії Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди;

Ю.І. Муромцева – к.е.н., доцент кафедри географії та методики викладання географії Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди.

С.В. Некос – к.г.н, доцент кафедри географії та методики викладання географії Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди;

В.Д. Холодок – к.наук з держ управління, директор обласного комунального закладу "Харківський організаційно-методичний Центр Туризму".

*Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди
протокол № 2 від 10.03.2021*

Географія та туризм: Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди (26 лютого 2021 р., м. Харків) / за заг. ред. Лоцмана П. І. Харків: ХНПУ ім.Г.С.Сковороди, 2021. – 295 с.

У збірнику представлено матеріали, присвячені актуальним питанням сучасної географічної науки та туризмознавства.

Розглянуто освітні тенденції і проблеми дистанційного навчання у галузях географії, краєзнавства та туризму, проблеми природокористування, екологічної безпеки, фізичної та економічної географії, висвітлено питання про стан і розвиток туризму в світі та Україні, в т.ч за умови карантинних обмежень, туристичних ресурсів, природної та культурно-історичної спадщини України.

Для викладачів, аспірантів, магістрів, студентів вищих навчальних закладів.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, галузевої термінології, наявність плагіату, імен власних та інших відомостей.

© Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди, 2021

ЗМІСТ

Розділ 1. Нові виклики та тенденції освіти у галузі географії, краєзнавства та туризму

Покляцький С. А. ІНФОГРАФІКА В ДИСТАНЦІЙНІЙ ГЕОГРАФІЧНІЙ ОСВІТІ ТА НАУЦІ 7

Донченко Л. М., Зав'ялова Т. В., Іванова В. М., ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ПРОФЕСІЙНОЇ ТА ГЕОГРАФІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ФАХІВЦЯ-ГЕОГРАФА 12

Непша О. В. РОЛЬ І МІСЦЕ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ В ПРОФЕСІЙНОМУ СТАНОВЛЕННІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ГЕОГРАФІЇ 18

Прохорова Л. А., Гришко С.В., Непша О.В. ЕКОЛОГІЧНИЙ ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ З ГЕОЛОГІЇ ТА ГЕОМОРФОЛОГІЇ ГЕОГРАФІВ-БАКАЛАВРІВ 26

Муромцева Ю.І. ПЕРЕВАГИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ГЕОГРАФІЇ 31

Ємельянова Є. С., РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНИХ ЦЕНТРІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ФРАНЦІЇ В ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ТУРИЗМУ 39

Жилін С. В. ПОЗАКЛАСНА РОБОТА ПО ВИВЧЕННЮ РІДНОГО КРАЮ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ 44

Резенькова М. С. ВИКОРИСТАННЯ КРАЄЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В КУРСАХ ШКІЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЇ 49

Розділ 2. Географічні проблеми сталого розвитку та екологічної безпеки

Царик Л. П., Царик П. Л., Кузик І. Р. ОЦІНКА ПРИРОДНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПРИМІСЬКОЇ ЗОНИ МІСТА ТЕРНОПІЛЬ 54

Проценко Н. М. ФОРМУВАННЯ ОЦІНКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В РЕГІОНАЛЬНІЙ ПОЛІТИЦІ 62

<i>Курганевич Л. П., Хавень В. В.</i> , ВИКОРИСТАННЯ МАТЕМАТИЧНИХ МОДЕЛЕЙ ПІД ЧАС АНАЛІЗУ ПОКАЗНИКІВ ЯКОСТІ ВОДИ	66
<i>Лоцман П. І.</i> , ІНТЕГРАЦІЯ ТА РОЗВИТОК ЛАНДШАФТНОЇ ЕКОЛОГІЇ	69
<i>Дидів І. Б., Дидів А. І.</i> , ОЦІНКА ЕКОЛОГІЧНИХ ВПЛИВІВ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ	74
<i>Дьячкова А. В., Непша О. В.</i> АНАЛІЗ ВІТРОЕНЕРГЕТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТЕРИТОРІЇ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ З МЕТОЮ РОЗВИТКУ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ	81
<i>Тугова А.С., Непша О. В.</i> ВИКИДИ ЗАБРУДНЮЮЧИХ РЕЧОВИН В АТМОСФЕРНЕ ПОВІТРЯ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ	85
<i>Прохорова Л. А., Челебієва Е.М.</i> ГЕОГРАФІЧНЕ ПОШИРЕННЯ НЕБЕЗПЕЧНИХ ГЕОЛОГІЧНИХ ПРОЦЕСІВ ТА ТЕРИТОРІЇ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ	92
<i>Онїкєєнко М. В.</i> ЕКОЛОГІЧНІ НАСЛІДКИ ПРОМИСЛОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ДОНЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ	97
Розділ 3. Проблеми фізичної географії	
<i>Прохорова Л. А., Стегареску Х. І.</i> , ОСОБЛИВОСТІ ГЕОЛОГО-ГЕОМОРФОЛОГІЧНОЇ БУДОВИ БЕРДЯНСЬКОЇ КОСИ ПІВНІЧНОГО УЗБЕРЕЖЖЯ АЗОВСЬКОГО МОРЯ	102
<i>Слівінський Я. С., Гришко С. В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ ЕКЗОГЕННИХ ГЕОЛОГІЧНИХ ПРОЦЕСІВ НА ТЕРИТОРІЇ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ	106
<i>Прилуцький С. П., Сажнев М.Л.</i> ПОШИРЕННЯ НЕБЕЗПЕЧНИХ ЕКЗОГЕННИХ ГЕОЛОГІЧНИХ ПРОЦЕСІВ НА ТЕРИТОРІЇ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ	115
<i>Сидоренко Т. В., Гришко С. В.</i> ОСНОВНІ РИСИ ГЕОЛОГО-ГЕОМОРФОЛОГІЧНОЇ БУДОВИ КОСИ АРАБАТСЬКА СТІЛКА	123
<i>Чонка Д. В., Непша О. В.</i> КОРОТКИЙ ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНИЙ ОПИС ДОСЛІДЖЕНЬ АЗОВСЬКОГО МОРЯ З ДАВНІХ ЧАСІВ ДО ПОЧАТКУ ХІХ СТ.	127

Розділ 4. Соціально-економічні та демографічні проблеми сучасності.

- Гукалова І. В.* КОМПОНЕНТ СПРИЙНЯТТЯ МІСТ В ГЕОГРАФІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ ЇХ РОЗВИТКУ 135
- Муромцева Ю.І.* НАДСМЕРТНІСТЬ ТА ЇЇ ВИМІРЮВАННЯ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19 140
- Макаренко П. О.* СТРУКТУРА ТА ДИНАМІКА ВИДОБУВАННЯ ЕНЕРГОРЕСУРСІВ В УКРАЇНІ 154
- Клиновий Д. В., Петровська І. О.* ФІНАНСИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЯК ОСНОВА ДЛЯ СТАЛОГО ГОСПОДАРЮВАННЯ 160

Розділ 5. Історико-культурна спадщина та рекреаційно-туристичний потенціал України

- Льницька-Гикавчук Г. Я.* ДОСЛІДЖЕННЯ АРХІТЕКТУРНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ 170
- Бойко З. В., Горожанкіна Н.А.* ВИДИ ТА РОЗМІЩЕННЯ АРХІТЕКТУРНИХ ПАМ'ЯТОК НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ 173
- Єрко А. В., Єрко І. В., Мельник Н. В., Качаровський Р. Є.* ВОЛИНСЬКА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ЯК ТУРИСТИЧНИЙ ОБ'ЄКТ КРАЮ 180
- Бенедюк В. В., Качаровський Р. Є., Антипюк О. В.* ШКІЛЬНІ МУЗЕЇ КОВЕЛЬСЬКОГО РАЙОНУ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЯК ОБ'ЄКТИ КРАЄЗНАВСТВА 189
- Скабара Р. М.* ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ МУЗЕЙНОГО ФОНДУ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ У ТУРИЗМІ 198
- Комісарова І.М.* РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ МАРІУПОЛЬСЬКОЇ ОТГ 202
- Чижевська Л. Т., Карпюк З. К., Качаровський Р. Є., Павлушенко М. О.* ОБ'ЄКТИ ПЗФ БАСЕЙНУ Р. СРІБНИЦЯ ЯК РЕКРЕАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РЕГІОНУ 210

- Лапченко А.С.* СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РОЗВИТКУ ЕКОТУРИЗМУ В УКРАЇНІ. 216
- Бойко О. В.* МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ РЕКРЕАЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ МІСТ УКРАЇНИ 224
- Розділ 6. Тенденції розвитку туристичної галузі в Україні й світі**
- Смирнов І. Г.* РЕСТОРАННИЙ БІЗНЕС В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ: ВТРАТИ, ПОШУКИ ТА НАДБАННЯ (ДОСВІД УКРАЇНИ) 227
- Крупіца І. В., Байрачна О. К.,* ГАСТРОНОМІЧНІ ПОДОРОЖІ В СВІТІ ТА УКРАЇНІ ЯК ЧИННИК РЕГІОНАЛЬНОГО ГАСТРОНОМІЧНОГО ТУРИЗМУ 239
- Фастовець О.О.* ГАСТРОНОМІЧНИЙ ТУРИЗМ ЯК ТРЕНД НА РИНКУ ВНУТРІШНЬОГО ТУРИЗМУ УКРАЇНИ 242
- Мендерецький В. В., Белінська М. М.* ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ НА ТЕРИТОРІЇ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ 246
- Ткаченко Т. Г., Жукова Г. А.,* ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНИХ ВИДІВ ТУРИЗМУ ХАРКІВСЬКОГО РЕГІОНУ 252
- Піткевич В. В.* ТУРИСТИЧНІ ПОХОДИ НА БАЙДАРКАХ ПО РІЧЦІ СІВЕРСЬКИЙ ДОНЕЦЬ В ХАРКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ: СТАН, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ. 257
- Поручинська І.В., Поручинський В.І., Слащук А.М.* ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СПОРТИВНО-ПОДІЄВОГО ТУРИЗМУ В СВІТІ 265
- Сінцов М. О., Ліганенко М. Г.* ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕКСТРЕМАЛЬНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ ТА ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСТІ 272
- Ткаченко Т. Г., Бутенко Т.А.* ПОПУЛЯРНІСТЬ ОКРЕМИХ ВИДІВ ТУРИЗМУ 279
- Ліганенко М.Г., Давидова Д. Б.,* ТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ АНТАЛІЙСЬКОГО УЗБЕРЕЖЖЯ 283
- Дащук Ю. Є.,* ГЛЕМПІНГ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ НАПРЯМОК РОЗВИТКУ ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ В УКРАЇНІ 291

Наукове електронне видання

ГЕОГРАФІЯ ТА ТУРИЗМ

**Матеріали IV Всеукраїнської
науково-практичної Інтернет-конференції
Харківського національного педагогічного університету
ім. Г.С. Сковороди
(26 лютого 2021 р., м. Харків)**

Матеріали подаються в авторській редакції. За зміст і фактологію
відповідальність несе автор.

**Відповідальний за випуск Муромцева Ю.І.
Комп'ютерна верстка: Муромцева Ю.І.**

Ум. друк. арк. 12,77

Державний вищий навчальний заклад

Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди

м. Харків, 61002

вул. Алчевських, 29.